

SZÓSZÉK – ÚRASZTALA

SZÉN SÁNDOR

SZOLGÁLÓ ÉLET*

1Tim 3, 1; Lk 22, 27/b

Ezen az estén szép számban vagyunk itt együtt mi, akik magunkat joggal nevezhetjük beavatottaknak, s tehetjük ezt a vallás, illetve az egyház ügyében való ismereteink és jártasságunk okánál fogva, akik jól tudjuk, hogy egyházunk életében a zsinat már kezdettől fogva történelmi küldetést teljesített. Mint a legfelső törvényhozó testület, reá hárult a feladat, hogy olyan ésszerű törvényeket alkosson és érvényesítsen, amelyek - főleg a megpróbáló viharos időkben - még a legelfogultabb és legfanatikusabb felekezeti és politikai zaklatások és üldözések ellenére is biztosították egyházunk fennmaradását, sőt anyagi és szellemi tőkájének növekedését, gyarapodását. Az idők folyamán hozott zsinati határozatok hitelveink számára valóságos védőbástya gyanánt szolgáltak, lehetővé téve, hogy egyházunk a legelszántabb erőszakoskodásokkal szemben is megőrizhesse unitárius jellegét. És végül szólunk kell a zsinat jelentőségéről abból a szempontból is, hogy ez a szerv volt hivatva egyházunk élére állítani a mindenkori főpásztort. Azt a szellemi-lelki vezetőt, aki gyakran látnoki bölcsességgel, józan következetességgel, az adott lehetőségek és szituációk alapos és tárgyilagos felmérésén keresztül, tudományos igényességgel, jézusi szelídlelkűséggel, de helytálló hűséggel is, szívós kitartással, hitvalló bátorsággal, szent elkötelezettséggel, áldozatos ügybuzgósággal, sokszor a fanatizmus határát súroló hivatástudattal, nem egyszer merész kockázatok vállalásával, éber öntudattal és nagy-nagy egyházszeretettel, a cselekvő vallásosság categoricus imperativusának egyértelműségével szegődött Isten igájába és teljesítette meghátrálás és ellankadás nélkül nemes szolgálatát, egyház és nemzetmentő-megtartó feladatát.

S amikor ezt mondom, először is egy 29 püspöki nevet magában foglaló keretre gondolok, amely egyházunk történelmét öleli fel 1568-tól 1996. július 27-ike szomorú napjáig. Ennek a 428 évre terjedő történelemnek ők valahányan, akiket a mindenkori zsinat a jó Isten akaratából is egyházunk legfőbb „órállóivá” rendelt, alázatos és öntudatos Jézus tanítványok voltak, „s mint akik jól szolgálnak, szép tisztességet szereztek maguknak” (1Tim 3, 13), jó hírnevet, elismerést és tekintélyt unitárius egyházunknak.

Az elhangzottak, gondolom, mindenki számára világosan és félreérthetetlen módon igazolják azt az elvitathatatlan tény, hogy a mindenkori zsinat

* Elhangzott 1996. december 13-án Székelyudvarhelyen a főtanácsi istentiszteleten

egyházunk életében valóban történelmi küldetést vállalt fel. Az csak természetes, hogy ezt a történelmi szerepet ma is vállalnia kell, hiszen ez egyházunk jövőjének egyik biztos letéteményese. Éppen ezért úgy értékelem, hogy minket, akik e zsinat tagjaiként, lelkeszek és világiak gyülekezeteink képviselőitében ide szólítottunk, még mielőtt ide jöttünk volna, már otthonunkban át kellett hasson az a felelősségteljes hit és szent meggyőződés, hogy egyetemes egyházunk jövője a mi kezünkben is van. Ez a jövő pedig az isteni gondviselés segédelmével olyanná lesz, illetve olyan mértékben fogja a hozzá fűzött reményeket valóra váltani, amilyen komolysággal és átérzett felelősséggel viszonyulunk ma egyházunk ügyéhez.

Egész konkrétan arról van itt szó, hogy egyházunk élére ma olyan felelős vezetőket kellett állítanunk, akik méltóak akarnak és tudnak lenni a nagy megbízatáshoz, akik elég erősek és bátrak, higgadtak és bölcssek, érettek és edzettek, hogy gondjaikra lehessen bízni unitárius egyházunk holnapját. Akik nem csupán képesek és rátermettek, de át is akarják vállalni az előttünk járó nagy elődök példás egyházszolgálatát, önmaguk legjavát adva egyházunk és kisebbségi sorshoz élő magyarságunk megmaradása és gyarapodása érdekében. Azoknak kellett tehát egyházunkat hatékonyan szolgáló tennivalók pászmájának elejére állnia, akik eddigi hozzáállásukkal, tudásukkal, jellemességükkel, erkölcsi tartásukkal erre már jogot szereztek, szilárd alapot építettek, amelyre eljövendő szolgáló életüket feltehetik.

Másszóval olyan főpásztorra, főgondnokokra, főjegyzőre van szüksége ma is egyházunknak, akik nem annyira szavukkal, sokkal inkább cselekedetük, aktivitásuk, ténykedésük, hűség és eredményes sáfárkodásuk, lelkes munkálkodásuk által üzenik minden unitárius gyülekezet felé: „én közöttetek olyan vagyok mint aki szolgál” (Lk 22, 27b)

Életünket egy közösség szolgálatába állítani, magunkat elkötelezni egy magaslatos ügy és igaz eszme mellett, végeredményben a jó Istentől feladatként kapott, Jézus tanította új életformának, a szolgáló szeretet nemes megbízatásának örömteljes elfogadását és tudatos vállalását jelenti. Azt a pozitív választ, amellyel igent mondunk a mennyei ATYA velünk szemben támasztott jogos elvárásaira, azt a cselekvő készséget amellyel szüntelenül jelen vagyunk önmagunk és felebarátaink mindennapjait szebbé, holdogabbá, harmonikusabbá, értelmesebbé és tartalmasabbá tevő, építő tettek mezején. Az ilyen, közösségét teljes lényével, odaadó buzgósággal szolgáló ember típusát a názáreti Jézus nemcsak tanításaiban, de főleg példaadó életgyakorlatában minden ember által érthető és elérhető, lehetséges módon fogalmazta meg. S hogy ez, mármint az evangélium, nem valami elvont és elavult eszmerendszer, nem valami képtelen, a valóságtól elrugaszkodott, a lehetséges határait meghaladó utópisztikus tanítás, hanem általunk a mában élő, de a holnapra reménységgel tekintő emberek által járható út, sőt az önmegvalósítás leghatékonyabb eszköze, ezt minden kétséget kizáró módon bizonyítja egyházunk történelmének autentikus személyiségekké magaslatosult püspökei, főgondnokai, tágabb értelemben nemzetünk nagyjai, és egészen egyetemes vonatkozásban az emberiség jöteveinek szolgáló élete.

Kedves Testvéreim! Úgy érzem hasznos és szükséges dolog a mai, illetve a maihoz hasonló események alkalmával megállapítani, kihangsúlyozni azt aényt, hogy bármely fajta szolgálatnak, de különösen a karitatív jellegűeknek, mint amilyen az egyház és népszolgálat, az eredményessége elsődlegesen az érintett személyek elkötelezettségében, akaratában és önkéntességében rejlik. AKARNI kell hát, önkéntesen kell akarni az egyházat s ezen keresztül népünket szolgálni, a szép jövőndő útjára rá és azon vezetni, megmaradásáért küzdeni, érte áldozatot vállalni, s anélkül hogy ez patétikusan hangzana, igenis, kényelemről lemondani, önmagunkat „szent és Istennek kedves áldozatul odaszánni.”(Róm 12, 1)

Aki hát önmagát alaposan és tárgyilagosan ismeri, tántumait józanul leltározta fel, aki az isteni üzenet égi hangjai felé fordítja szomjúhozó éhes lelkét és a gyermek Sámuel átszellemültségével ismételteti imáiban: „Szólj Uram, mert hallja a te szolgád” (1Sám 3, 10), kinek szíve hevesebben ver, ha eszébe jut nemzete és anyaszentegyháza, ki „Jeremiásként csontjaiban emésztő tűzként érzékeli és éli meg a szolgálatra felszólító isteni erőt”, kinek tudatában elhatározássá izmosodott a szolgálat „szőlőskertjébe” hívogató szó, az igenis helyesen és reálistan gondolkodott és cselekedett, amikor előállt, felajánlván, felkínálván teljes önmagát a többrehozott hűségés szolgák kitüntetó szerepének elfogadására és Ézsaiásként ímigyén szólott: „Ímhol vagyok, küldj el engemet” (Ézs 6, 8b).

Igen, küldj el engem Uram, hadd bizonyítsam be mindenki számára, hogy „igaz ez a beszéd: aki püspökséget kíván, jó dolgot kíván”(1Tim 3, 1). El szeretném mondani kedves testvéreim, hogy számomra ez az alkalom és lehetőség nemcsak megtisztelő, de örvendetes is. És nem csupán azért, mert egy ilyen kitüntetés legfennebb egyszer érheti az embert gyakorló lelkészi pályája során, hanem azért is, mert most alkalmam nyílik kifejteni véleményemet, s ezzel talán végképp kiúzni magamból azt az időnként visszajáró, kellemetlen érzést, amelyet elég sok idővel ezelőtt, úgy első-másodéves teológus koromban, az váltott ki belőlem, hogy egy tisztés társaságban valaki epés, cinikus hangon, nem kevés rosszmájúság és pöffeszkedő pökkhendiség-töltettel idézte Pál apostolnak ezt a szent komolysággal megfogalmazott kijelentését. Bevallom őszintén, akkor ott frissiben nem volt merszem - úgymond - tiltakozó álláspon-tomat kifejteni, s talán azért is maradt meg a nyoma bennem annyi időn keresztül ennek az akkor számomra valóban illúzióromboló kijelentésnek. Azóta is élt bennem egy erős vágy ennek a mondhatnám - akkor a rendreutasítástól való félelem diktálta mulasztásnak a jóvátételére -, hogy legyen egy esély, egy alkalom az önrehabilitációra.

Vitába szállok hát ennek a bibliai versnek minden olyan értelmezésével, amely szerint, ha valaki püspökséget kíván, vagy püspökségre törekszik, azt csakis azért teszi, mert ebben csak címet, méltóságot lát, amely számára egy olyan társadalmi státuszt biztosít, ahová a létfenntartási gondok nyomasztó légköre már nem ér fel. Ez a státusz a püspök számára - mondják egyesek -, megkülönböztetett tiszteletet ad, amit törvényszerűen megsüvegel minden ember, amire mindenki felnéz. Ezért irigylésre méltó a sorsa, hiszen amiben más

szűkölködik, az neki bőségesen megadatik, így élete kényelemben, harmóniában, megelégedésben folydogál.

Tartok attól, hogy nem elszigetelt, egyedi esetről van szó; csupán ezért egy belső, lelki kényszernek engedelmeskedve szeretném kijelenteni, hogy a keresztény erkölcs paragrafusa, de főleg szelleme ellen vét az, aki így gondolkodik, illetve vélekedik a püspöki mivoltáról. S akkor még semmit sem szoltunk arról, hogy mennyire sérti, sőt bizonyos mértékig egyenesen nullifikálja azt az unitárius egyháztörténelmet, amelyet kiváló püspökeink is formáltak, alakítottak olyanná, amilyenné ma azt ismerjük.

Meggyőződésesem hát az, hogy minden felelős, gyakorló keresztény ember Pál apostol eme kijelentését illő komolysággal közelíti meg és értelmezi szavait úgy, abban a szellemben, amilyen szándékkal azok ki lettek jelentve. Így hát valóban jó, helyes és a jó Isten akaratával összhangban levő dolgot kíván az, aki püspökségre aspirál. Mert, amint erről már szó esett, a püspöki tisztség nem annyira a jutalmak, mint a kötelességek és tennivalók széles és egyre szélesedő skálájú feladatköre, nem annyira részesedés hanem sokszor az önfeláldozásig elmenő alkotó, adakozó értékteremtés a köz javára, egyszóval szolgálatvállalás. Ez az a bizonyos jó ebben az önzetlen kívánságban, amelyről textusunkban szó esik.

Merem remélni hát, sőt hinni, együtt mindazokkal, akik ebben a kérdésben azonos álláspontot képviselünk, hogy ezt a „jót” tette lehetővé a mi higgadt, jól átgondolt, okos döntésünk által az áldások kútfeje, a mi egy igaz élő Istenünk az ő számukra, akik majd lelkesen állnak elébe a megbízatásnak és készek közöttünk olyanokként élni, „mint akik szolgálnak.”

Hinni akarom, hogy a világosság Ura támasztott valahányunk elméjében és szívében fényt, s mi e fénynél helyesen döntöttünk és azokra ruháztuk át egyházunk legfőbb tisztségeit, akik erre a legalkalmasabbak. Hiszem, hogy nem a népszerűségi toplista, hanem a kompetencia és az elkötelezettség magas foka képezték a fő érvet és kritériumot döntésünk meghozatalában. S akik ezáltal elnyerték a pálmát és az a megtisztelő kitüntetés érte, hogy drága egyházunk legfőbb vezetőivé váltak, a jó Isten áldja meg őket és segítse, hogy életük legyen „Szeretet végig, / Áldozat vérig, / Szolgálat sírig.” (Ötvös László) Ámen.

SZÉKELY MIKLÓS

IMA^{*}

Örökkévaló Istenünk, megtartó, édes jó Atyánk!

Neved mindennapi életünk legtöbbször kiejtett szava, szentséged emberberréválásunk küldetésének indítóoka, útmutató gondviselésed választásaink jelzőtáblája. Nevünket halljuk, lelkiismeretünk visszhangjaként s a feleletadás pillanatában értékmérő súlyként dobban bele perceink neveddel induló hálaadó imája. Az alkalmakként fellobbanó csipkebokrok csodalángjaiból a szere-

* Elhangzott 1996. december 14-én a székeljudvarhelyi zsinati istentiszteleten